

การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา

โดย

ดร. อนุสรณ์ แสงนิ่มนวล

ประธานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ความท้าทาย

- นโยบายของรัฐตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
- นโยบายเขตพัฒนาพิเศษในรูปแบบ Cluster 18 กลุ่มอุตสาหกรรม เป้าหมายโดยกำหนดมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 10 จังหวัดที่อยู่ตามแนวตะเข็บชายแดนเพื่อสร้างการรวมตัวใหม่ของการลงทุนและการส่งเสริมขีดความสามารถในการผลิต/การแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมในรูปแบบของกลุ่ม Cluster
- นโยบายด้านกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (New Engine of Growth) 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายและนโยบายประเทศไทย 4.0

เป็นนโยบายที่ใช้กำลังคนที่มีศักยภาพสูง สามารถปรับตัวต่อองค์ความรู้เชิงเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่

การพัฒนาและเตรียมคนสู่ศตวรรษที่ 21

- คุณธรรม
- สำนักในหน้าที่พลเมือง
- รักชาติ
- เคารพกฎหมาย

ดี

- มีสติปัญญาดี
- มีความรู้ดี
- มีทักษะชีวิต
- มีฝีมือดี
- มีความพร้อมในการทำงาน

เก่ง

- มีสุขภาพร่างกาย
สมบูรณ์

แข็งแรง

ประชากรในวัยเรียน ได้รับการพัฒนา

- ทักษะศตวรรษที่ 21
- สมรรถนะอาชีพที่สอดคล้องกับ
ภาคการผลิต ภาคบริการ และ
การพัฒนาประเทศ

(Innovative Workforce)

- ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ
ที่ใช้เทคโนโลยี
- (Innovative Entrepreneur)

สัดส่วนผู้เรียนมัธยมศึกษา : อาชีวศึกษา **ปีการศึกษา 2555 - 2559**

	จำนวน/สัดส่วนผู้เรียนจำแนกตามปีการศึกษา				
	2555	2556	2557	2558	2559
จำนวนนักเรียนมัธยม	514,013	506,885	458,765	453,041	46,902
จำนวนนักเรียน ปวช.	278,539	249,150	232,665	251,220	251,209
จำนวนนักเรียน มัธยมศึกษา : อาชีวศึกษา	64.85 : 35.15	67.05 : 32.95	66.35 : 33.65	64.33 : 35.67	64.02 : 35.98

ข้อมูลสถานศึกษาปีการศึกษา 2559 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	รัฐบาล (แห่ง)	เอกชน (แห่ง)	รวม (แห่ง)
เล็ก	189	378	567
กลาง	141	79	220
ใหญ่	95	10	105
ไม่มีข้อมูลนักเรียนนักศึกษา	1	14	15
รวม	426	481	892

ขนาดของสถานศึกษาจำแนกดังนี้

- 1) สถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนนักศึกษาทุกระดับชั้น 0 - 1,000 คน
- 2) สถานศึกษาขนาดกลาง มีจำนวนนักศึกษาทุกระดับชั้น 1,001 - 2,400 คน
- 3) สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักศึกษาทุกระดับชั้น 2,401 คนขึ้นไป

หมายเหตุ : สถานศึกษาที่ไม่มีข้อมูลนักเรียนนักศึกษา

- 1) สถานศึกษาภาครัฐ ได้แก่ วิทยาลัยสารพัดช่างธนบุรีเป็นสถานศึกษาที่เปิดหลักสูตรเฉพาะนักศึกษานอกระบบเท่านั้น
- 2) สถานศึกษาภาคเอกชน ได้แก่ สถานศึกษาที่ไม่รายงานข้อมูลเข้าสู่ระบบ

ข้อมูลนักศึกษา ปีการศึกษา 2559 จำแนกตามระดับการศึกษา ปวช. และ ปวส. ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐและเอกชน

ที่	ประเภท	ปวช.			ปวส.			รวมทั้งสิ้น
		รัฐ	เอกชน	รวม	รัฐ	เอกชน	รวม	
1	เกษตรกรรม	14,447	5	14,452	8,246	3	8,249	22,701
2	คหกรรม	14,718	450	15,168	5,988	104	6,092	21,260
3	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	3,606	697	4,303	3,642	1,260	4,902	9,205
4	ประมง	420	-	420	1,084	-	1,084	1,504
5	พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ	134,947	110,813	245,760	85,823	56,207	142,030	387,790
6	ศิลปกรรม	11,033	2,999	14,032	1,815	960	2,775	16,807
7	อุตสาหกรรม	247,420	67,696	315,116	130,413	25,106	155,519	470,635
8	อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	17,463	6,260	23,723	5,639	1,743	7,382	31,105
9	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	270	-	270	87	-	87	357
10	ข้อมูลไม่สมบูรณ์ (ไม่ระบุประเภทวิชา)	-	12,712	12,712	-	8,662	8,662	21,374
ผลรวมทั้งหมด		444,324	201,632	645,956	242,737	94,045	336,782	982,738

ผลการจัดอาชีวศึกษาทวิภาคี

กลุ่มเป้าหมาย	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559
สถานศึกษา (แห่ง)	316	382	403	414
สถานประกอบการ (แห่ง)	7,826	8,098	10,527	21,019
ผู้เรียน(คน)	43,375	61,704	91,448	113,729

ปัญหาการจัดอาชีวศึกษา

- อุปสงค์และอุปทานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของการศึกษา
สายอาชีพที่ไม่สอดคล้องกัน
- คุณภาพการอาชีวศึกษาศึกษา สถานประกอบการมีความคาดหวังใน
ด้านความสามารถของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาสูงกว่าคุณภาพที่ผู้สำเร็จ
อาชีวศึกษาที่มีอยู่จริง ในด้านทักษะ ได้แก่ ภาษา คอมพิวเตอร์ เลขและ
การคำนวณ การสื่อสาร การจัดการ ความเป็นมืออาชีพ และในด้าน
ความรู้ ได้แก่ กฎหมายและระเบียบ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ธุรกิจ
ความรู้เกี่ยวกับองค์กร และความรู้ทางวิชาชีพ อีกทั้งคุณภาพและ
มาตรฐานสถานศึกษาบางส่วนยังมีความแตกต่างระหว่างสถานศึกษา
ใหญ่-กลาง-เล็ก และอาชีวรัฐ-เอกชน
- ความไม่พร้อมด้านกายภาพ ได้แก่ อาคารสถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์
และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะผู้เรียนต่อ
เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ซึ่งระบบงบประมาณประจำปีปกติ
ไม่สามารถสนับสนุนการพัฒนาได้

ปัญหาการจัดอาชีวศึกษา (ต่อ)

- แนวโน้มผู้เรียนอาชีวศึกษาลดลงซึ่งเป็นผลจากอัตราการเกิดและค่านิยม
การเรียนสายอาชีพแต่ความต้องการกำลังคนระดับอาชีวศึกษาเพิ่มสูงขึ้น
ในขณะที่นักเรียนเข้าสู่ระบบอาชีวศึกษาแล้วยังพบว่ามียุทธการออก
กลางคันสูง นักศึกษายังขาดการได้รับคำแนะนำเรื่องอาชีพหลังจากจบ
อาชีวศึกษา ข้อยกจำกัดในด้านอายุของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาในระดับ ปวช.
บางส่วนอายุต่ำกว่าที่กฎหมายแรงงานกำหนด ไม่สามารถเข้าทำงานได้
ทันที ทำให้ผู้สำเร็จหลักสูตรดังกล่าวศึกษาต่อในระดับ ปวส. หรือใน
สาขาอื่นๆ บางส่วนไม่กลับเข้าสู่ภาคการผลิตในอุตสาหกรรม
- คุณภาพของครูผู้สอนไม่สามารถปรับคุณภาพการเรียนการสอนและการ
ฝึกทักษะผู้เรียนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง อีกทั้งปัญหาจากการ
สรรหา คัดเลือก บุคลากรเพื่อทำหน้าที่สอน การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง
ความขาดแคลนครู และการเข้าออกจากอาชีพครูของครูจ้างสอน และ
ข้อจำกัดด้านใบอนุญาตประกอบอาชีพครูที่เป็นอุปสรรคต่อการได้มาซึ่ง
ผู้มีความรู้ ความชำนาญ เฉพาะอาชีพ มาเป็นครู

การศึกษาความต้องการด้านทรัพยากรมนุษย์ในภาคอุตสาหกรรม (มีนาคม 2560) พบประเด็นสำคัญต่อการจัดอาชีวศึกษาและคุณภาพ ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกัน ได้แก่

- ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาขาดทักษะเชิงวิศวกรรม ทักษะเชิงเทคนิค และทักษะด้านการซ่อมบำรุง
- ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาขาดความสามารถในการออกแบบและสร้างสรรค์นวัตกรรม ทั้งในด้านผลิตภัณฑ์และการผลิต โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ต้องบูรณาการองค์ความรู้เพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์
- ความขาดแคลนวิศวกรที่ปฏิบัติงานในระดับกลาง เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาไม่เข้าสู่ภาคการผลิตในอุตสาหกรรม โดยเข้าสู่สายงานอื่นๆ

พันธกิจ

- พันธกิจ 1** ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระให้มีคุณภาพได้มาตรฐานในระดับสากล
- พันธกิจ 2** ขยายโอกาสการศึกษาวิชาชีพให้กับประชาชนทุกช่วงวัย
- พันธกิจ 3** เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษาภายใต้
หลักธรรมาภิบาลโดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
- พันธกิจ 4** พัฒนางานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และ
สร้างองค์ความรู้เพื่อการจัดอาชีวศึกษาและพัฒนาวิชาชีพ
- พันธกิจ 5** พัฒนาครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพด้วยวิธี
ที่หลากหลาย

แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

ค่านิยม : คุณธรรม คุณภาพ ความร่วมมือ ความเป็นมืออาชีพ

วิสัยทัศน์ : สอศ. เป็นองค์กรหลักในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพที่มีคุณภาพ คุณธรรมสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

พันธกิจ 1

ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระ ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานในระดับสากล

ยุทธศาสตร์ 1

ผลิตและพัฒนา
กำลังคนด้านวิชาชีพ
อย่างมีคุณภาพและ
พอเพียงกับ
ความต้องการพัฒนาประเทศ

พันธกิจ 2

ขยายโอกาส
การศึกษาวิชาชีพ
ให้กับประชาชน
ทุกช่วงวัย

ยุทธศาสตร์ 2

พัฒนาขีดความสามารถ
กำลังคน
ด้านวิชาชีพ ในทุกช่วงวัย
เพื่อเพิ่มผลิตภาพการ
ขับเคลื่อนประเทศ

พันธกิจ 3

เพิ่มประสิทธิภาพ
การบริหารจัดการ
อาชีวศึกษาภายใต้
หลักธรรมาภิบาลโดยอาศัย
เครือข่ายความร่วมมือ
จากทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์ 3

ส่งเสริมความร่วมมือ
ทั้งภาครัฐ เอกชน และ
ประชาสังคม
ในการจัดอาชีวศึกษา

ยุทธศาสตร์ 4

เพิ่มประสิทธิภาพ
การบริหารจัดการอาชีวศึกษา
ภายใต้หลักธรรมาภิบาล

พันธกิจ 4

พัฒนางานวิจัย สิ่งประดิษฐ์
นวัตกรรม เทคโนโลยี และ
สร้างองค์ความรู้
เพื่อการจัดอาชีวศึกษาและ
พัฒนาวิชาชีพ

ยุทธศาสตร์ 5

เพิ่มศักยภาพกำลังคนด้าน
วิชาชีพให้มีสมรรถนะด้าน
เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่
สอดคล้องกับนโยบายการ
พัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ 6

ส่งเสริมและพัฒนาระบบ
เครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัล
เพื่อจัดการอาชีวศึกษา

พันธกิจ 5

พัฒนาครูและ
บุคลากรอาชีวศึกษา
ให้มีคุณภาพด้วยวิธีที่
หลากหลาย

ยุทธศาสตร์ 7

ผลิตและพัฒนา
ครูอาชีวศึกษา
ให้มีสมรรถนะ
สอดคล้องกับบริบท
ความเปลี่ยนแปลง